

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 203

Trabzon Milletvekili Ahmet Şener ve 9 arkadaşının, Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu kanunu teklifi ve Ticaret, Maliye, Tarım ve Plân komisyonlarından seçilen 2 şer üyeden kurulu 32 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/36)

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisi ikinci döneminin 2/143 numarasında kayıtlı «Trabzon (Ahmet Şener ve 9 ar.) Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu Kanunu teklifi» nin, İçtüzüğü'nün 69 ncu maddesinin ikinci bendi gereğince Komisyona havalesini talep ve rica ederiz. 1 . 11 . 1969

Trabzon Milletvekili A. Şener	Rize Milletvekili S. Kumbasar	Trabzon Milletvekili A. Rıza Uzuner	Trabzon Milletvekili C. Küçük
Trabzon Milletvekili M. Arslantürk	Balıkesir Milletvekili M. N. Güner	Balıkesir Milletvekili S. Zeki Altınbaş	Kars Milletvekili O. Yeltekin
	Hatay Milletvekili H. Özkan	Bolu Milletvekili K. Demir	

6 . 12 . 1965

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu kanun teklifimiz, gerekçesiyle birlikte sunulmuştur. Gereğini arz ve rica ederiz.

Trabzon Milletvekili A. Şener	Rize Milletvekili M. Basa	Trabzon Milletvekili A. Rıza Uzuner	Çankırı Milletvekili D. Akçaoğlu
Trabzon Milletvekili H. Orhon	Muğla Milletvekili T. Şahin	Artvin Milletvekili T. Altunkaya	Artvin Senatörü F. Alpaslan
	Giresun Milletvekili M. Kemal Çilesiz	Giresun Milletvekili A. Cüceoğlu	

GEREKÇE

Giriş :

Memleket çay ihtiyacını karşılamak üzere 1888 senesinde başlanan ve 1892 senesinde tekrarlanan yetiştirme denemelerinin gerçekleşmemesi, aslında yetiştirme yerinin ekolojik şartlara uygun olarak seçilememesinden ileri geldiği halde bu denemelerin verdiği menfi netice, Türkiye'de çay yetiştirmenin 1924 senesine kadar gecikmesine sebep olmuş, 1924 senesinde çıkarılan 407 sayılı kanun ve bu hususta seçilen Rize bölgesinin çayın yetişmesinde gerekli ekolojik şartları haiz

bulunması ve çayın bu bölgede ekonomik olarak yetiştirme ve işlenmesinin mümkün olduğu hakkında 1939 senesine devam eden çalışmalar ve verilen kesin kararlar, bölgede çay yetiştirme ve işlemeyi her bakımdan emniyete almak üzere 3788 sayılı Kanun çıkarılmış, bu kanunda tesbit edilen 30 000 dönümlük sahanın 1950 senesinde tamamlanmasına karşılık memleket çay ihtiyacının artmakta bulunmasından 5648, 6133 ve 6754 sayılı kanunlarla çay sahası 235 000 dönüme yükseltilmiştir.

1962 senesinde Rize, Artvin illeri ile Trabzon ve Giresun illerinin belirli kesimleri de dâhil olmak üzere çay sahası 160 000 dönümü bulmuş bulunmaktadır. Bu miktar sahadan yılda alınan kuru çay miktarı, 1962 senesinde 8 500 tona yükselmiştir. 1963 senesinde istihsal 9 000 tonu geçmiş ve 1964 yılında ise 10 000 tona yaklaşmış olduğu görülmüştür. Yaş yaprak olarak 50 000 tona yükselmiştir.

Türkiye'de çay sarfiyatı ise 1936 senesinde 1 000 ton iken 1962 senesinde 9 250 tonu bulmuştur.

Memleket çay istihsalâtının çay ihtiyacını karşılayacak dereceyi bulmuş olmasına karşılık çayın yetiştirme ve işlenmesinin ayrı idarelerde (Tarım - Tekel) bulunması, istihsal ile işlemenin aynı ölçüde yürütülememesi, çay fabrika ve atelyelerinin mevcut çay yapraklarını işleyecek kapasitede bulunmaması, işlemenin biyolojik ve teknik esaslara uygun olarak yapılamaması ve çay ambar ve ambalaj tesislerinin bugün de kurulamaması halde bulunması, memleket çaylarının terkip ve keyfiyet üzerinde büyük ölçüde tesir yapmaktadır. Aslında işlemenin ambarlama ve ambalajla çok yakından ilgisi bulunduğu halde Rize çaylarının terkip ve kalite itibariyle yarayışlı görünmemesinden, Tekel Genel Müdürlüğüne, Rize çaylarına 1962 senesine kadar % 50 nisbetinde Hint ve Seylân çayları katılması zaruri görülmekte ve bu hal bir taraftan, 1961 senesinde yılda, 5 000 ton olan çay ithalâtı ile 100 000 000 liradan fazla döviz sarfını icabettirdiği gibi ithal çayı maliyetinin, Rize çayı maliyetinden bugünkü ölçülere göre de, yüksek bulunmasından çay geliri azalmakta (ithal çaya 22 lira, Rize çayı maliyeti 17 lira), bunlar kadar ehemmiyetli olarak da Rize çaylarının büyük stoklar halinde kalmasını icabettirmektedir. Gerçekten bugün Tekel İdaresi de, 1963 senesi ihtiyacından da fazla olarak 8 500 ve 1964 te ise 8 900 ton çay stoku bulunmaktadır.

Rize bölgesinde çay yetiştirme işleri plâna göre düzenli olarak gelişmekte bulunduğu halde işlemede görülen bu aksaklıklar ve çayın kalitesindeki ârızalar işleme tekniği ve tesislerinin yetersiz bulunması gibi yetiştirme ile işlemenin birbirini tamamlayacak şekilde tertibedilememiş bulunmasından ileri gelmektedir. Mayıs, Ekim aylarında toplanan ve işlenmek üzere fabrika ve atelyelere getirilen çay yapraklarının yalnız Mayıs ayındaki nisbetinin % 40 dan fazla olması, yetiştirme ve işleme arasında gerekli organik münasebetin kurulamaması bulunmasını belirtmektedir. 1963 - 1964 ve 1965 senelerinde bu halin devam etmesi çay yetiştirenler kadar işletmeleri de gerçekten müşkül bir durumda bulundurmakta, fabrika ve atelyelere gelen çayların, aylara göre derece farklı bulunması neticesi yapraklarda ehemmiyetli görülecek nisbette ve miktarda çürüme ve zayıf meydana getirmekte ve çay kalitesi de bu sebeplerden ayrıca bozulmaktadır.

Rize bölgesinde çay yetiştirmek suretiyle değerlendirilmesi icabeden geniş sahalarda bulunması, bölgenin (bölge olarak Rize, Artvin, Trabzon) ekonomik ve sosyal durumun da büyük ölçüde kalkınmayı icabettirmesinden yetiştirme ve işlemenin bir bütün idaresi zaruri görülmektedir.

Rize bölgesinde çay istihsalinin, çaylıkların gelişmesi ile, arttığı 1958 senesinden beri bu halin devam etmekte bulunmasından bu hususta alınması gerekli tedbirleri, çay politikası çerçevesinde, tesbit etmek üzere 20 . 7 . 1960 tarihinde, Tarım Bakanlığında Gümrük Tekel Bakanlığı temsilcileri ve ilgili mütehassıslar ve Ankara Üniversitesi profesörleri yapılan toplantıda : (Gümrük ve Tekel Bakanlığı temsilcilerinin de ifade ettiğine göre İnhisar İdaresinin çayla münasebetinin daha ziyade varidat yönünden bulunduğu, bu arada çay ziraatının himaye maksadının Tarım Bakanlığının vazifeleri arasında olduğu dikkate alınarak çay ziraat ve sanayiinin Tarım Bakanlığına bağlı İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesi) söz birliği ile kararlaştırılmış bulunmaktadır.

Memleketimizde çay yetiştirme ve işlemenin Türkiye'nin ihtiyacını karşılama yanında senede 300 000 ton çay ithal etmekte bulunan Avrupa memleketleri içinde iktisadi ve siyasi ehemmiyeti dikkate alındığından düzenli bir çay politikasının memleketimiz için olan ehemmiyeti daha çok belirmiş olur. Bu ehemmiyet Devlet Plânlama Dairesince de takdir edilerek 1963 senesi programı Çay Sanayii Bölümünde (5. tedbirler d) :

Çaycılığın gelişmesini sağlamak amacıyla Tarım, Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca birlikte yapılacak etüt sonunda gerekirse ayrı bir teşkilât kurulması)

Lüzumu belirtilmiştir.

Bu maksatla 11 . 2 . 1963 tarihinde Gümrük ve Tekel Bakanlığında Tarım ve Ticaret Bakanlıkları ile Devlet Plânlama Dairesi Temsilcilerinin yaptığı toplantıda çay işlerinin ayrı bir teşekkül (İktisadi Devlet Teşekkülü) haline getirilmesi ve idaresi lüzumu tesbit edilmiş, ayrıca Devlet Plânlama Dairesi 2 . 4 . 1963 tarihli yazılı mütalâasında;

(Meseleleri iktisadi bir görüşle ele almak ve zamanımızın ve memleketimizin şartlarına göre çayın sanayii ve tarımını kontrol altına almak üzere İktisadi Devlet Teşekkülü mahiyetinde yeni bir müessesenin en kısa bir zamanda kurulması... aksi halde sınaî ve zirai maliyeti düşürücü ve verimleri artırıcı rasyonelizasyon tedbirlerinin alınması ve ahenkli bir şekilde yürütülmesi mümkün olamayacağı)

Tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Memleketimizde çay istihsalini, yetiştirmeden pazarlamaya kadar düzenli, biyolojik, teknik ve ekonomik esaslara uygun olarak idare etmek üzere (Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu) teşkili bu lüzuma dayanmaktadır.

Madde gerekçeleri :

Madde 1. — Çay yapraklarının çok kısa bir zamanda işlenmesi idari formaliteler dışında sorumlu ve yetkili bir idarenin kurulmasını icabettirdiğinden kurumun hükmi şahsiyeti haiz olması ile beraber yetiştirme ve işlemedeki teknik ve ekonomik meselelerin organik olarak birbirine bağlı bulunmasından kurumun Tarım Bakanlığına bağlı olması lüzumlu görülmüştür.

Madde 2. — Kurumun, Devletin çay politikası ile düzenli işlemesi gibi maksat ve gayesi için yapması gerekli işler bakımından merkezinin Ankara'da olması, bununla beraber memleket içinde ve dışında lüzumu kadar şube ve mümessillikler açması faydalı bulunmuştur. Memleket dışı şube ve mümessillikler daha ziyade çay ihraç işleri için düşünülmektedir.

Madde 3. — Bu maddeye ait hususlar gerekçede belirtilmiş bulunmaktadır. Bu maddede kurumun gerektiği takdirde çay bölgelerinde kooperatifleşmeyi teşvik ve bunlarla ortaklaşa tesisler kurabilme salâhiyeti, Rize bölgesinde kurulmuş bulunan çay kooperatiflerini bu sahada çalıştırmak, sermayelerini işletmek ve bu suretle yetiştiricilerle kurumun (yaprak fiyatları, çaylıkların bakımı ve yaprak toplama) gibi her sene görülen mahallî ihtilâf ve menfaat ayrılıklarını düzenlemek üzere faydalı mütalâa edilmiştir.

Madde 4, 5, 6, 7, 8, 9. — İdari ve teknik hususlara aittir.

Madde 10. — Kurumun sermayesi, mevcut 5 fabrika ve 14 atelye ile 1962 - 1963 senesinde inşasına başlanan ve ancak 1965 senesinde işletilmesi mümkün olacak olan 5 fabrika ve Devlet Plânlama Dairesine sunulmuş bulunan plâna göre yeniden yapılması zaruri görülen fabrika, atelye, ambar ve ambalâj tesisleri ve diğer menkul ve gayrimenkul mallar kurumun aynı sermayesinin, her yıl satın alınacak çay yaprağı bedellerini ve fabrika ve diğer tesislerin çalıştırılması için lüzumlu paralar kurumun nakdî sermayesini teşkil etmektedir.

Aslında bu sermayenin mühim bir kısmı, geçici madde ile Tekel Genel Müdürlüğü sermayesinden ve bu bakanlığa verilen yatırım sermayesinden mahsubedilecektir.

İcabında yeni tesisler için, kurum sermayesinin 100 milyon liraya kadar artırılması hususu 12 nci maddede işaret edilmiştir.

Madde 13. — Türkiye'de çay bugünkü şartlarla 17 liraya malolmakta ve Tekel İdaresi tarafından kilosu 40 liraya satılmaktadır. Maliyet ve satış fiyatları arasında bu farktan % 10 kâr hissesi

ayrıldıktan sonra geriye kalanı Hazineye ödenecektir. Türkiye'nin çay politikasında, Rize bölgesinin çay yetiştirmedeki ekonomik imkânları ve bu imkânların değerlendirilmesi bakımından, çay ihracının ehemmiyeti bulunmaktadır. Ancak, Asya memleketlerinde iktisadi ve içtimai farkların neticesi olarak çay 11 liranın altında mal olmaktadır. Türkiye'de çay maliyetini, kurumun alacağı teknik ve ekonomik tedbirlerle, düşürmek lüzumlu bulunmakla beraber cihan piyasasına indirmek mümkün olamaz. Bu sebepten ihracedilecek çay miktarlarından tabii ve zaruri olarak, bununla beraber memleketin iktisadi menfaati icabı, husule gelebilecek zararın, çay maliyet ve satış farkından karşılanması tabii görülmüştür.

Madde 14. — Yaş çay yaprakları fiyatlarının tesbiti, mevcut mevzuata göre Tarım, Gümrük ve Tekel bakanlıkları ve çay yetiştiriciler temsilcileriyle yapılmaktadır. Ancak her sene devam eden ihtilâfların önlenmesi için, pancar fiyatlarında olduğu gibi, çay yaprak fiyatlarının da Bakanlar Kurulunca tesbit edilmesi faydalı mütalâa edilmektedir.

Madde 20. — Bu madde ile muhtelif kanunlarla Tekel Genel Müdürlüğüne devredilmiş veya verilmiş olan çay inhisarına ait yetkilerin Türkiye Çay İşletmeleri Kurumuna devredilmek suretiyle devamları sağlanmıştır.

Diğer maddeler teknik ve idari hususlara aittir.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 2/36
Karar No. : 3

22 . 6 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Trabzon Milletvekili Ahmet Şener ve 9 arkadaşının, Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu Kanunu teklifi, teklif sahipleri ve ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifinin gerekçesinde arz ve izah olunan hususlar ve teklif sahiplerinin verdikleri mütemmim malûmat neticesi prensip olarak kabul edildikten sonra maddelerin tetkikine geçildi.

Türkiye'mizde bugün çay ekim sahaları yaklaşık olarak 300 000 dönüm kadardır. Çayın yetiştirilmesi Tarım Bakanlığının görevleri arasında bulunur, işlenmesi ve satışı ile ise Gümrük ve Tekel Bakanlığı meşgul olmaktadır. Çay işletmesinde organizasyon eksikliği vardır. Her iki Bakanlığın işleri koordine etmesinde zaruret vardır.

Yaş çay yaprağını maniple edecek atelye ve fabrikalar maalesef kifayetsizdir. 2,5 yaş yaprağın toplanması iktiza ederken bâzı nedenlerle bu 4 - 5 yaprağa çıkmakta bu ise çayın kalitesinin düşmesine sebeb olmaktadır.

Memleketimizde halihazır 15 000 ton çay istihlâk edilmekte, istihsalimiz ise 30 000 ton kadardır. Tekelin elinde bugün 25 000 ton stok çay vardır ve seneler geçtikçe bu miktar daha da artacaktır.

Depolama ve paketleme işlerinin gereğince yapılmaması yüzünden çürüyen bir kısım çay da kilosu 50 kr. dan gübre olarak mahallinde satılmaktadır.

25 işyerinde 10 tane ziraatçi vardır. 1924 senesinde çıkarılan 407 sayılı Kanun bugünkü ihtiyaçlara cevap vermekten çok uzaktır.

Dış pazar bulabilmek ve yabancı memleketlerle rekâbet edebilmek cidden çok güçtür. Bugün çayın kilosu memleketimizde 22 - 24 liraya mal olmaktadır. Yaş çay yaprağı Mayıs ayında kilosu 320 - 350 kr. civarında Eylül ayında ise (mahsulün en az olduğu aydır.) 350 kr. civarında müs-

tahsıldan alınmaktadır. Dahilî piyasada 40 - 60 liraya kadar kilosu satılan çay, döviz mülâhazası ile ancak kilosu 168 - 500 kr. kadar müşteri bulunup satılabilmektedir.

Prensip az çay, fakat kaliteli çay olmalıdır.

İslaha muhtaç yeni bir çay kanununa da büyük ölçüde ihtiyaç vardır.

Bu sene 300 milyon lira işletme masrafı vardır. 560 milyon lira da çay müstahsiline dağıtılmıştır.

Plânın öngördüğü bünyenin kurulabilmesi çay işletmesinin İktisadi Devlet Teşekkülü olması ile mümkündür.

Yukarda arz edilen mahzurları bertaraf etmek, 12 . 3 . 1964 tarih ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri Müesseseleri ve iştirakler hakkındaki kanuna mütenazır olarak maddeler aşağıda şeması gösterildiği şekilde, bir kısmı tamamen metinden çıkarılmış, diğerleri de değiştirilerek Geçici Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin 1, 2 ve 3 nü maddeleri değiştirilerek,

4 nü madde Komisyonumuzca yeniden hazırlanarak,

10, 11 ve 12 nei maddeler sırasıyla 5, 6 ve 7 nei maddeler olarak değiştirilerek,

8 nei madde Komisyonumuzca yeniden hazırlanarak,

Teklifin 4, 5, 6, 8 ve 9 neu maddeleri sırasıyla 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 nü maddeler olarak değiştirilerek,

Teklifin 7, 8 ve 9 neu maddeleri yerine, Komisyonumuzca yeniden hazırlanan 12, 13 ve 14 nü maddeler ikâme edilerek,

Teklifin 15, 16, 17, 18, 19, 21 ve 22 nei maddeleri Komisyonumuzca yeniden hazırlanarak,

Teklifin 13, 14 ve 15 nei maddeleri tamamen metinden çıkarılarak,

Teklifin 16 nei maddesi 23 nü madde olarak değiştirilerek,

Teklifin 17, 18 ve 19 neu maddeleri tamamen metinden çıkarılarak,

Teklifin 20 nei maddesi 24 nü madde olarak değiştirilerek,

Teklifeye yeni bir 25 ve 26 nei maddeler ilâve edilerek,

Teklifin geçici 1 ve 2 nei maddeleri değiştirilerek,

Teklifeye yeni bir geçici 3 nü madde ilâve edilerek,

Teklifin 22 ve 23 nü maddeleri Geçici Komisyonumuzca 27 ve 28 nei maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek ve öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Balıkesir	Edirne	Ordu	Diyarbakır
<i>İ. Aytaç</i>	<i>V. Gülkan</i>	<i>A. Topaloğlu</i>	<i>S. Savcı</i>
		İmzada bulunamadı	
Edirne	Kırklareli	Ordu	Trabzon
<i>M. Harmancıoğlu</i>	<i>F. Çarıkçı</i>	<i>K. Şensoy</i>	<i>A. Şener</i>
		İmzada bulunamadı	

Trabzon

Söz hakkım mahfuzdur

A. R. Uzuner

TRABZON MİLLETVEKİLİ AHMET ŞENER
VE 9 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu kanun teklifi

BÖLÜM : 1.

Kuruluş

MADDE 1. — Bu kanunda yazılı işleri görmek ve 3460 sayılı Kanun ve ekleri hükümlerine göre idare edilmek ve sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek üzere, hükmi şahsiyeti haiz Tarım Bakanlığına bağlı «Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu» kurulmuştur.

MADDE 2. — Kurumun merkezi Ankara'dır. Kurum, Türkiye'nin içinde ve dışında lüzumu kadar şube ve mümessillikler açabilir. Mümessiller bulundurulabilir.

BÖLÜM : 2.

Maksat ve gaye

MADDE 3. — Kurumun gayesi, Türkiye'nin çay bölgelerinde Tarım Bakanlığı Çay Teşkilâtı ile işbirliği halinde çay ziraatının gelişmesini sağlamak, çay yapraklarını tesbit edilecek fiyattan satınalarak işlemek, değerlendirmek ve bu

Millet Meclisi

ÇAY GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu Kanunu teklifi

BÖLÜM : 1

Genel hükümler

Hukukî bünye :

MADDE 1. — Bu kanunla; Çay İşletmeleri Kurumu adında, tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir İktisadî Devlet Teşekkülü kurulmuştur.

Teşekkül; bu kanunla 440 sayılı Kanuna ve sözü geçen kanunların saklı tuttuğu hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidir.

Merkezi Ankara'dadır. İlgili olduğu Bakanlık Tarım Bakanlığıdır.

Teklifler :

MADDE 2. — Bu Kanunda geçen :

1. «Teşekkül» deyimi, Çay İşletmeleri Kurumunu (kısaltılmış adı ÇEK),

2. «Müessese» deyimi, Çay İşletmeleri Kurumuna bağlı ve tüzel kişiliğe sahip işletme veya işletmeler grupunu,

3. «Teşekkül İşletmesi» deyimi, Çay İşletmeleri Kurumunun tüzel kişiliğine izafeten mal ve hizmetin üretim ünitelerini,

4. «Müessese İşletmesi» deyimi, müesseseler tüzel kişiliklerine izafeten çalışan mal veya hizmet üretim ünitelerini,

5. «İştirak» deyimi, sermayesinin yarısından fazlası genel ve katma bütçeli idarelerle İktisadî Devlet Teşekülleri dışındaki ortaklara ait ve özel hukuk hükümlerine göre kurulan ortaklardaki teşekkülün payını,

ifade eder.

BÖLÜM : 2

Faaliyet konuları ve amaç

Faaliyet konular :

MADDE 3. — Teşekkülün faaliyât konuları aşağıda gösterilmiştir :

1. Üreticiden, işletmeye uygun nitelikteki çay yapraklarını Tekeli altında satınalmak,

2. Satınalınan çay yapraklarını işlemek ve

(S. Sayısı : 203)

(Teklif)

maksatla işletmeler kurmak, tesisler meydana getirmek, çayın yetiştirilmesinden kullanılmasına kadar gerekli işleri yapmak ve gerektiği zamanlarda çay ithal ve ihracında bulunmak ve ettirmektir.

Kurum, bu işleri görmek üzere her türlü ziraat, sınaî, ticari ve malî faaliyetlerde bulunabilir. İşletmeler, müesseseler ve bu müesseselerde gerekli lâboratuvarlar kurup işletebilir.

Kurum maksadına uygun faaliyetlerde bulunabilmesi için lüzumlu gayrimenkuller satın almak, satmak, ipotek etmek, ipotek almak ve kiralamak yetkisini haizdir.

Kurum, gerektiği takdirde çay ziraatının geliştirilmesi için çay bölgelerinde ekiciler arasında kooperatifleşmeyi teşvik eder ve bu maksatla mezkûr kooperatiflerle ortaklaşa tesisler kurabilir.

BÖLÜM : 3.

İdare ve bütçe

MADDE 4. — Kurumun, bu kanunda yazılı salâhiyetleri kullanmak üzere, bir başkan ve üç üyeden müteşekkil bir yönetim kurulu bulunur. Genel Müdür yönetim kurulunun tabî üyesidir. Başkan ve bir üye Tarım Bakanının, bir üye Başbakanın ve bir üye de Maliye Bakanının teklif ve Bakanlar Kurulunun kararları ile tâyin olunur.

Başkan ve üyelerin 3460 sayılı Kanununun 15 nci maddesindeki vasıflardan başka, üniversite mezunu olmaları şarttır.

MADDE 5. — Yönetim kurulu kurum işlerini yolunda yürütmekten başka :

(Çay Geçici Komisyonununun değişikliği)

değerlendirmek için teknolojik faaliyette bulunmak,

3. Yukarıdaki faaliyetlerle ilgili olmak üzere :

a) Gerekli tesisler kurmak ve işletmek,

b) Çay ürününün kalite ve veriminin ve işleme tekniğinin geliştirilmesi için gerekli araştırmalar yapmak, müessese ve lâboratuvarlar kurmak ve işletmek,

c) Gerekli madde ve araçları tedarik etmek,

ç) Ticaretle iştiğal etmek,

d) Çay üreticilerinin kooperatifleşmesi için gerekli olan diğer faaliyetlerde bulunmak.

Amaç :

MADDE 4. — Teşekkülün kuruluş amacı :

Memleketin tarım politikasına uygun olarak çay ziraatını geliştirmek, çay kalitesini ıslah etmek ve işlenmesini teknik esaslara göre yürütmek, iç ve dış pazar isteklerine uygun mahsul üretimini sağlamaktır.

Teşekkül bu amaca ulaşmak için üçüncü maddede belirtilen konularda kârlılık ve verimlilik anlayışı içinde ve sermaye birimine yardım etmek suretiyle daha fazla yatırım kaynağı yaratacak şekilde faaliyette bulunur.

(Teklif)

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

a) Yıllık iş programlarını, bütçe ve kadrolarını incelemek,

b) 3 ncü maddede anılan müesseseleri kurup işletmek ve yaş çay yaprağı istihali ile uğraşan hakiki ve hükmî şahıslarla iş ve sermaye ortaklığı yapmak, kısa ve uzun vâdeli istikraz akdetmek.

c) Şubeler açmak, kapatmak, mümessillik vermek,

d) İdari ve teknik talimat çıkarmak,

e) Yıllık bilâncoları tetkik ederek ilgili mercilere sevk etmek,

Gibi hususları müzakere eder ve karara bağlar.

MADDE 6. — Kurumun idare ve işletme masraflarını ihtiva eden bütçeleri ile kadroları, genel müdürlükçe hazırlandıktan sonra, yönetim kurulunun tetkikine arz olunur.

Bütçenin idare masrafları ve kadroya ait kısmı, yönetim kurulunun kabulü Tarım Bakanlığının tasdiki ile tekemmül eder.

İşletme masraflarına mütaallik kısmı, yönetim kurulunun tasdiki ile tamamlanır.

İhtiyaç hâsıl olursa bütçeler ve kadrolar senesinde aynı usullerle değiştirilebilir.

Bütçeler ve yapılacak değişiklikler katî şeklini aldıktan sonra birer örneği Tarım Bakanlığına ve umumi murakabe heyetine gönderilir.

Sosyal tesis masrafları bütçenin idari masraflar kısmında gösterilir.

MADDE 7. — Kurumun bu kanun ile yönetim kurulu kararları dairesinde sevk ve idaresi, genel müdürlük tarafından yürütülür. Kurumu malî, kazai ve idari makamlar nezdinde ve üçüncü şahıslara karşı genel müdür ve onun yetki vereceği kimseler temsil eder.

MADDE 8. — Kurumun genel müdür ve yardımcıları yüksek öğrenim yapmış olan kimseler arasından Tarım Bakanının inhası ve Bakanlar Kurulunun tasvibi ile tâyin olunur.

MADDE 9. — Kurumun bütün teknik ve idari personelinin görev ve yetkileri, yönetim kurulunca hazırlanacak ve Tarım Bakanı tarafından tasvibolunacak, özel bir yönetmelikle tanzim edilir ve yürütülür.

(Teklif)

BÖLÜM : 4

Malî hükümler

MADDE 10. — Kurumun sermayesi 350 milyon lira olup, bu miktar Bakanlar Kurulu kararı ile bir misline kadar artırılabilir.

Bu sermaye aşağıdaki kısımlardan teşekkül eder :

- a) Her yıl genel bütçeye konulacak ödenek,
- b) Devletçe fevkalâde olarak verilecek paralar,
- c) Kurumun yıllık sâfi gelirinden 3460 sayılı Kanununun 42 nci maddesi hükümlerine göre ayırmalar yapıldıktan sonra kalan paranın % 75 i,
- d) Kurum çalışmaları ile ilgilenen iç ve dış teşekküllerin aynı ve nakdî yardımları,
- e) Geçici 1 nci madde ile Tekel Genel Müdürlüğünden devrolunacak menkul ve gayrimenkul mallarla bu tesislerin çalıştırılmasında kullanılan sermaye,
- f) Diğer kaynaklar.

MADDE 11. — Kurumun sâfi gelirinden yukardaki maddenin (c) bendine göre yapılan ayırmalardan sonra kalan miktar, sermayenin dörtte birine baliğ oluncaya kadar, ihtiyaç sermayeye tahsis edilir. İhtiyaç sermaye, sermayenin dörtte birini bulduktan sonra, kârdan ihtiyaç sermayeye ayrılan kısım, esas sermaye haddi doluncaya kadar bu sermayeye ilâve edilir.

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

BÖLÜM : 3

Malî Hükümler

Sermaye :

MADDE 5. — Teşekkülün sermayesi 500 000 000 liradır. Bu miktar Bakanlar Kurulu kararı ile bir misline kadar artırılabilir.

Bu sermayenin tamamı Devlete aittir.

Bu sermaye aşağıda gösterilen kaynaklardan sağlanır.

- a) Bu kanunun Geçici 1 nci maddesi gereğince teşekküle devrolunan varlıklar,
- b) Genel Bütçeden sermayeye mahsuben yapılacak ödemeler,
- c) Yıllık kârlardan bu kanunun 6 nci maddesi ve diğer kanunlar uyarınca ayırmalar yapıldıktan sonra kalacak bakiyeler.

Kârın Dağıtımı ve yedek akçeler :

MADDE 6. — Yıllık kârdan; ödenmiş sermayenin % 20 sine ulaşmaya kadar % 5 genel yedek akçe ve 440 sayılı Kanununun 30 ncu maddesi gereğince ikramiye payı ayrıldıktan sonra kalanın % 10 u nominal sermayenin % 10 ununa varıncaya kadar olağanüstü yedek akçe olarak ayrılır.

Müesseselerin kârlarından da yukardaki şekilde ayırmalar yapılır.

Yukardaki ayırmalar yapıldıktan sonra kalan kâr müesseselerde teşekküle, teşekkülde ise Genel Bütçeye gelir ve yıllık Genel Yatırım ve finansman programı gerektirdiği takdirde ödenek ve gider kaydı sunetiyle ödenmemiş sermayeye mahsup veya teşekküle ikraz edilir.

Bu işlemler, her türlü vergi, resim ve harçlardan muafittir.

Bu işlemler için bilânço, kâr ve zarar hesaplarının yönetim kurulunca onaylanmış olması yeterlidir.

Bu işlemler ve diğer ödemelerle ilgili olarak, bilânçoların T. B. M. Meclisince tasvibe-

(Teklif)

MADDE 12. — Kurum, Tarım Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile, sermayesinin dörtte üçünü geçmemek üzere, istikrazlar akdine yetkilidir.

Maliye Bakanlığı kurumun yapacağı istikrazlara (100) milyon liraya kadar kefalete mezdur.

Kurum, bankalardan ve sair müesseselerden kısa vâdeli krediler almaya, yukardaki kayda tabi olmadan re'sen salâhiyetlidir.

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

dilip Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra gerektiği takdirde düzeltme yapılabilir.

Hesap dönemi :

MADDE 7. — Teşekkülün hesap dönemi takvim yılıdır.

Diğer Malî konular :

MADDE 8. — İşletme bütçeleri, faaliyet raporları, fiyat ve tarifeler, yatırım ve finansman işleri, bilanço ve netice hesapları, 12 . 3 . 1964 tarihli 440 sayılı Kanuna göre yürütülür? Yatırım ve finansman konularında 30 . 9 . 1960 tarihli ve 441 sayılı Kanun hükümleri de uygulanır.

BÖLÜM : IV

Yönetim

Yönetim ve temsil :

MADDE 9. — Teşekkül, bu kanun ile diğer mevzuat hükümleri ve yönetim kurulu kararları uyarınca genel müdür tarafından yönetilir. Teşekkülü, idare ve yargı organlarında ve üçüncü şahıslara karşı genel müdür temsil eder.

Yönetim Kurulu

Kuruluş :

MADDE 10. — Çay işletmeleri kurumunun Yönetim Kurulu :

- a) Genel müdürle iki genel müdür yardımcısı,
- b) Maliye Bakanlığının inhasıyla Bakanlar Kurulu tarafından atanan bir üye,
- c) Tarım Bakanlığının inhasıyla Bakanlar Kurulu tarafından atanan bir üye,
- d) Bir işçi üye,

(Teklif)

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

olmak üzere 6 kişiden müteşekkildir. Yönetim Kurulunun Başkanı genel müdürdür.

Kurul başkan ve üyelerinin nitelikleri hakkında 440 sayılı Kanun ve tüzüğü hükümleri uygulanır.

Genel müdür dâhil, teşekkül bünyesinden Yönetim Kuruluna katılacaklarla ilgili Bakanlıkca inha edilecek üyenin, teşekkülün faaliyet konularıyla ilgili çeşitli ihtisas kollarının gerektirdiği bilgi ve tecrübeye sahip kimselerin bir kurulda toplanması esas ve ilkesine göre; inhası, Maliye Bakanlığınca inha edilecek üyenin ise, teşekküle tahsis olunan sermayenin en verimli şekilde işletilmesini sağlayacak malî, iktisadi bilgi ve tecrübelere sahip bulunması şarttır.

Genel müdürle, teşekkül bünyesinde Yönetim Kuruluna katılacak üyeler tâyinlerdeki usule göre değiştirilebilirler. Bunların dışında kalan üyelerin hizmet süreleri 3 yıl olup, sürelerini dolduranlar tekrar atanabilirler. Niteliklerini yitirenler atanmalarındaki usule göre süre dolmadan da değiştirilebilirler.

Bunların yerlerine getirilenler değiştirilen üyenin süresini tamamlarlar.

Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri :

MADDE 11. — Çay İşletmeleri Kurumunun en yüksek seviyede yönetme ve karar alma organı olan yönetim kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

1. Kalkınma plânlarına ve yıllık programlara uygun olarak genel müdürlükçe hazırlanacak uzun vâdeli ve yıllık yatırım ve finansman programlarını karara bağlamak,
2. Bakanlığın onaylanmasına sunulacak tamamlama yatırımları hakkında teklifte bulunmak,
3. İdame, ve yenileme yatırımları hakkında karar vermek,
4. Yatırım ve finansman programlarında yıl içinde yapılacak değişiklikleri incelemek, gerekli kararları alarak ilgili mercilere teklifte bulunmak,
5. Teşekkül ve müesseselerinin işletme bütçe ve kadrolarını aynen veya değiştirerek onaylamak, ihtiyaç halinde yıl içinde gerekli değişiklikleri yapmak,

(Teklif)

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

6. Teşekkül ve müesseselere ait bilâncolarla netice hesaplarını tasvibederek ilgili mercilerin onayına sunmak, yıllık ve uzun vâdeli çalışma programlarına uygun olarak faaliyet raporlarını düzenlemek,

7. Bu kanun ve genel hükümlere göre ayrılması gerekli ihtiyaç ve karşılık (provizyon) miktarları ile kârın tahsis yerlerini tesbit etmek ve teklifte bulunmak,

8. Genel Müdürlük tarafından sunulacak 3 aylık faaliyet raporlarını ve bu arada teşekkül ve müesseselerin o devreye ait malî vaziyetini gösteren mizan, cetvel, teşekkülle ilgili olarak düzenlenen diğer rapor, belge ve istatistik gibi verileri inceliyerek icabında Genel Müdürlüğe gerekli direktifleri vermek,

9. Teşekkülün borçlanması için vâkı olacak teklifleri inceliyerek borçlanma şartlarını ve limitini tesbit edip Genel Müdürlüğe yetki vermek,

10. Teşekküle bağlı müesseselerin kurulması hususunda karar vermek, statülerini tesbit etmek ve gerekli hallerde değiştirmek, limited veya anonim ortaklık haline getirilmeleri için gerekli kararı alarak ilgili mercilere teklifte bulunmak,

11. a) Müesseselerin yönetim komitelerince alınan kararlardan 440 sayılı Kanunla diğer kanunlar ve tüzük hükümlerine göre yönetim kurulu kararı gerektiren konularla ilgili olanları inceliyerek karar vermek,

b) 440 sayılı Kanun ve tüzüğü uyarınca, yönetim kurulu onayı alınması gerekmeyen konularla ilgili olarak müesseseler yönetim komitelerince alınmış kararlardan mevzuat ve yönetim kurulu prensip kararlarına uygun olmayanlar üzerinde genel müdürlükçe yapılacak teklifler dolayısıyla, inceleme yaparak gerekirse kararı iptal etmek,

12. İştirakler yapılması, icabında devir veya tasfiyesi hususunda ilgili Bakanlık yolu ile Bakanlar Kuruluna teklifte bulunmak,

13. Teşekkül ve müesseselerin faaliyet konularına giren yeni teşebbüsler üzerinde incelemelerde bulunmak, kuruluş halindeki işletmelerin idare tarzlarını ve çalışma esaslarını tesbit etmek, bütçe ve kadrolarını onaylamak, bunlarla ilgili yatırım faaliyetlerini izlemek; bu ka-

(Teklif)

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

nunun 4 ncü maddesinde belirtilen amaca ulaşacak şekilde çalışma imkânını kaybeden ve çalıştırılmaları teşekkül veya müessesenin anafaa-liyet konuları bakımından zorunlu olmıyan işletmelerin kapatılmasına karar verme, elden çıkarılması gereken işletmeler hakkında Bakanlık yolu ile Bakanlar Kuruluna teklifte bulunmak,

14. Yurt içinde ve dışında şube, acentalık, muhabirlik, mümessillik gibi işyerleri açma ve kapamaya karar vermek ve bunların faaliyet sınırları ile yetki ve çalışma esaslarını tesbit etmek,

15. 440 sayılı Kanununun 25 nci maddesi gereğince Genel Müdürlükçe hazırlanacak personeli yönetmeliğini inceleyerek Bakanlığın tasvibine sunmak, teşekkül, müessese ve işletmeler personelinin görev sorumluluk ve yetki sınırlarını belirten çalışma esasları yönetmeliği ile diğer yönetmeliklerini inceleyip onaylamak,

16. Teşekkül ve müesseselerinin işleri icabı gayrimenkuller üzerinde aynı haklar tesisi, kaldırılması veya değiştirilmesi mahiyetindeki tasarruflar hakkında karar vermek.

17. 440 sayılı Kanununun 24 ncü maddesininin 2 nci ve 4 ncü fıkraları hükmü saklı kalmak üzere teşekkül ve müesseselerinin mal ve hizmet fiyatları ile yönetmeliğe göre belirtilecek yaş çay yaprağı alım fiyatlarını tesbit etmek,

18. Dâva açmak, teşekkül ve müesseselerin leh ve aleyhindeki dâvaları teşekkül ve müesseseler için menfaat mülâhaza edildiği takdirde sülh ve tahkim yoluyla halletmek, dâvadan vazgeçmek, dâvayı takip veya temyiz etmemek hususlarında karar vermek,

19. Tahsili mümkün olmıyan alacakların silinmesine karar vermek,

20. Teşekkül ve müesseselerin alım, satım ve ihale işlerinin tabi olacağı genel prensipleri ve çeşitli kademelerce kullanılabilen yetki limitlerini yönetmelikle tesbit etmek,

21. Teşekkül genel giderlerinden teşekkül ve müesseselerin her birine düşen hisselerin dağıtım esaslarını tesbit etmek,

22. Teşekkül ve müesseselerinin ürettikleri mal ve hizmetlerle ilgili fuar ve sergilere iştirak etmek konularında karar vermek,

(Teklif)

(Çay Geçici Komisyonunun değiştirişi)

23. a) Teşekkül personelini atamak, gerektiğinde bu yetkiyi kısmen alt kademelere devretmek,

b) Müessesese müdürleri ile yardımcılarını atamak ve müesseses idarecileri arasında yönetim komitesine katılacakları seçmek,

24. Teşekkül ve müesseselerinin tüzel kişilikleri adına imza atmaya yetkili olanları, genel müdürlüğün teklifi üzerine tesbit ve bu yetkinin derecesini tâyin etmek,

25. 440 sayılı Kanununun 32 nci maddesince sözü geçen yasak ek görevleri dışında kalan profesörlük, öğretmenlik görevlerinde çalışacaklarla ek görev olarak teşekkül üştiraklerinden yalnız birinin idare meclisinde, murakıplığında veya tasfiye memurluğunda bulunacaklar hakkında muvafakat veya karar vermek,

26. 440 sayılı Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca teşekkül ve müesseseler personeline verilecek yıllık ve olağanüstü ikramiyeler hakkında Bakanlığa teklifte bulunmak,

27. Bakanlar Kurulu kararıyla atanmaların görevlerinden doğan hususlardan dolayı haklarında kanuni kovuşturma yapılması gerektiği hallerde durumu bakanlığa intikal ettirmek,

28. Bu kanunda diğer kanun ve tüzükler tarafından verilmiş görevleri yapmak,

29. Bu maddede yazılı olanlar dışında yönetim kurulu kararına bağlanması kurula uygun görülen konularla, yönetmeliklerde yönetim kurulu kararı alınması belirtilen hususlar hakkında karar almak.

Yönetim kurulu, bu maddenin 18, 19 ve 22 nci bendlerinde yazılı hususlarda genel müdürle müessesese müdürlerine kademeli olarak yetki verilmesini kararlaştırabilir.

Yönetim kurulu sorumlulukları :

MADDE 12. — Yönetim kurulu başkan ve üyeleri teşekküle verilen sermayeyi ve sağlanan diğer kaynakları kârlılık ve verimlilik prensiplerine uygun olarak kullanma ve değerlendirmede gereken gayret ve basireti göstermekle yükümlü ve aksine davranışlardan sorumludur.

(Teklif)

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

Genel müdür :

Atanma :

MADDE 13. — Genel müdür 440 sayılı Kanununun 10 ncu maddesi uyarınca Tarım Bakanının inhası üzerine Bakanlar Kurulu kararıyle atanır.

Genel müdürün görev ve yetkileri :

MADDE 14. — Genel müdürün başlıca görev ve yetkileri şunlardır.

1. Teşekkülü kanun ve tüzük hükümleri ile yönetim kurulu kararları dâhilinde yönetmek,

2. Teşekkül amaçlarının gerçekleşmesi için uygulanacak esaslar ve yapılacak işlemler hakkında doğrudan doğruya kendisine bağlı görevlilere direktif vermek ve bunlar tarafından getirilecek sorunlar üzerinde gerekli tedbirleri almak, mevzuata göre belirli mercilerin onayına ihtiyaç gösteren kararları bu mercilerin onayına sunmak,

3. Kalkınma plânının ve teşekkülün gelişme imkânlarını göz önünde tutarak hazırlıyacağı projeleri ilgili mercilere sunmak,

4. Teşekkül ve müesseselerinin uzun vâdeli ve yıllık yatırım ve finansman programlarını kalkınma plânı ile programlarına uygun olarak hazırlatıp yetkili mercilerin onayını sağlamak,

5. Teşekkül ve müesseselerine ait işletme bütçeleriyle kadroları yıllık programdaki hedeflere uygun olarak ve gerektiğinde daha uzun devreler için hazırlatıp yönetim kuruluna sunmak,

6. Yatırım ve finansman programları ile işletme bütçelerinin uygulanma ve gerçekleştirilmelerini sağlamak ve faaliyet sonuçları hakkında ilgili mercilere bilgi vermek.

7. Teşekkül sermayesi ile diğer malî kaynaklarının amaca uygun olarak kullanılmasını sağlamak,

8. Teşekkül organizasyon plânının ve personel politikasının hazırlanmasını, yetkili mercilerin onayından sonra uygulanmasını ve geliştirilmesini sağlamak,

9. Teşekkül topluluğu içinde işbirliğini ve çalışma ahengini sağlamak,

(Teklif)

MADDE 13. — Çay maliyet ve satış fiyatları arasındaki fark % 10 kâr hissesi çıktıktan sonra Hazineye ödenir.

Ancak ilerde çay ihracından husule gelebilecek zarar Hazinece karşılanır.

MADDE 14. — Yaş çay yaprağı alım fiyatı ile mââmül çay satış fiyatı Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilir.

BÖLÜM : 5

Müteferrik hükümler

MADDE 15. — Kurum, iştigal konularına giren her türlü işler için alâmeti fabrikalar, ihtira beratları alabilir, bunları satabilir veya başkalarına devredebilir.

(Çay Geçici Komisyonunun değiştirisi)

Genel müdürün sorumluluğu :

MADDE 15. — Genel müdür, bu sıfatıyla aldığı bütün karar ve ieraatında gereken gayret ve basireti göstermekle yükümlü ve aksine davranışlarından sorumludur.

Genel müdür yardımcıları :

Atanma :

MADDE 16. — Teşekkürde, genel müdüre işlerinde yardım etmek üzere (2) genel müdür yardımcısı bulunur.

Bunlar 440 sayılı Kanunun 10 ncu maddesi uyarınca Tarım Bakanının inhası üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile atanırlar.

Görev ve yetkileri :

MADDE 17. — Genel müdür yardımcılarının görev ve yetkileri yönetim kurulu yönetmelik ve kararları ile sınırlı olur bunlar genel müdürden aldıkları direktife ve iş bölümüne göre hareket ederler,

BÖLÜM - V

Müessese - İşletme ve iştirakler

Genel hüküm :

MADDE 18. — Çay İşletmeleri Kurumuna bağlı müesseselerle işletmelerin kuruluşları, te-

(Tehrik)

(Çay Geçici Komisyonunun değiştirmesi)

teşekkülle müesseselerin birbiriyle olan münasebetleri, iştiraklerin yapılması, yönetimleri hakkında 440 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Müessese personelinin atanmaları :

MADDE 19. — a) Müessese müdürleri ve varsa müessese müdür yardımcılarının atanmaları ile müessese idarecileri arasından yönetim komitesine katılacak üç üyenin seçimi genel müdürün teklifi üzerine teşekkül yönetim kurulu kararıyla yapılır.

Yönetim komitesine katılacakların seçiminde müessese faaliyetlerinin hâkim vasfı göz önünde tutularak çeşitli fonksiyonları temsil eden görevlilerin bir komitede toplanması ilkesine uyulur.

b) Bakanlar Kurulunca belli edilecek müesseselerin yönetim komitelerine katılacak işçiler, 440 sayılı Kanun ve tüzüğünde belirtilen esaslara göre seçilir.

c) Müessese müdürü ile yardımcıları ve yönetim komitesi üyeleri atanma veya seçilme usullerine göre değiştirilebilirler.

d) Müesseselerin diğer personelinin atanmaları teşekkül topluluğuna ait personel yönetmeliğine göre yapılır.

Müessese ve işletmelerin gözetimi :

MADDE 20. — Teşekkül, kendisine bağlı olan müesseselerle, teşekkül ve müessese işletmeleri çalışmalarının kanun, tüzük ve yönetim kurulu kararına uygun olarak yürütülmesini gözetmekle görevlidir.

Bu maksatla, gerekli hallerde müessese ve işletmelerin hesaplarını, işletmelerini tetkik, teftiş ve tahkik ettirebileceği gibi iktisadi, malî durum tesbitleri de yaptırabilir.

Tahkikatın selâmeti bakımından işten el çekirmeyi gerektiren hususlarda bu işlemin nasıl yürütüleceği tetkik, teftiş ve tahkike yetkili organların görev ve yetkileri yönetim kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikte belirtilir.

Müesseselerin, teşekkül yönetim kurulu kararı ile yürütülen işlemleri bakanlıkça da teftiş ve icabında tahkike tabi tutulabilir.

(Teklif)

(Çay Geçici Komisyonunun değiştirisi)

BÖLÜM : VI

Çeşitli hükümler

Kadro ve personel rejimi :

Kadro :

MADDE 21. — Kadrolar işletme bütçelerinin ekini teşkil eder.

Teşekkül ve teşekküle bağlı işletmelerin kadroları genel müdürlükçe, müesseselerce hazırlanır. Mevzuat hükümlerine göre üst mercilerin kararına bağlı olanlar dışındaki kadrolar işletme bütçeleriyle birlikte yönetim kurulu kararı ile kesinleşir.

Personel rejimi :

MADDE 22. — Teşekkül ve müesseseleri ile işletmeleri personeli İktisadi Devlet Teşekkülleri personeli rejimine tabidir. Bu konuda yürürlükteki kanun, tüzük ve Bakanlar Kurulu kararları uygulanır.

MADDE 23. — Kurumun merkez teşkilâtı ile bu teşkilâta bağlı olarak açacağı her türlü işletme veya fabrikalarda, işlerin icaplarından olarak, normal çalışma günü ve saatleri dışında devam etmesi zaruri görülen işler için, teknik personel ve memurlardan fazla çalıştırılanlara, idare meclisince hazırlanacak Tarım Bakanlığınca tasvibolunacak işletmelik esasları dâhilinde fazla mesai ücreti verilebilir.

MADDE 16. — Kurumun merkez teşkilâtı ile bu teşkilâta bağlı olarak açacağı her türlü işletme veya fabrikalarda, işlerin icaplarından olarak, normal çalışma gün ve saatleri dışında devam etmesi zaruri görülen işler için, teknik personel ve memurlardan fazla çalıştıranlara, idare meclisince hazırlanacak Tarım Bakanlığınca tasvibolunacak yönetmelik esasları dâhilinde fazla mesai ücreti verilebilir.

MADDE 17. — Bu kanunda derpiş edilmiyen hususlarda 3460 sayılı Kanun ile tadil ve ekleri hükümleri uygulanır.

MADDE 18. — 3460 sayılı Kanununun 12, 13, 21, 23, 24, 27, 28, 34, 36 ve 42 nci maddelerindeki İktisat Vekâletine ait salâhiyetler, kurumun işlerinde yalnız Tarım Bakanlığı tarafından kullanılır.

MADDE 19. — Kurum sermayesi, yapacağı yatırım plânına ve diğer ihtiyaçlarına göre her yıl muayyen miktarlarda para ve gayrimenkullerle ve Hazinece ödenir.

MADDE 20. — 5433 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Görev ve Kuruluş

Millet Meclisi

MADDE 24. — 4223 sayılı Kahve ve Çay İhisarı Kanununun 1 nci maddesindeki çay hak-

(S. Sayısı : 203)

(Teklif)

Kanununun geçici 2 nci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Tekel Genel Müdürlüğüne devredilmiş görev ve yetkiler Türkiye Çay İşletmeleri Kurumuna geçer.

4223 sayılı Kahve ve çay inhisarı Kanununda çay hakkında mevcudolan Devlet İnhisarı Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu tarafından işletilir ve yürütülür.

Türkiye Çay İşletmeleri Kurumunca görevlendirilen memur ve müstahdemler 1918 sayılı Kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki Kanun hükümlerine göre çay kaçakçılığını, men, takip ve tahkik ile mükelleftirler.

MADDİ 21. — 3788 sayılı Kanunun 11 nci, 4223 sayılı Kanunun 7 ve 8 nci maddeleri ve yine 4223 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 2 nci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Çay bölgelerinde Tekel İdaresine aidolarak kurulmuş bulunan veya 5433 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesiyle aynı idareye intikal etmiş olan bütün çay fabrika ve atelyeleri işletmeye taallük eden para ve para hükmündeki kıymet ve alacakları menkul ve gayrimenkul malları ve hak ve menfaatler ve her türlü taahhüt ve borçları ilgili kayıt, defter ve belgelerle birlikte Türkiye Çay İşletmeleri Kurumuna devredilmiştir. Bu devirlerde mal değerleri Maliye, Gümrük ve Tekel, Sanayi ve Tarım bakanlıkları tarafından tâyin edilecek birer kişiden müteşekkil 4 kişilik bir komisyon marifetiyle en son bilânço, yoksa defter kıymetlerine göre tesbit olunur.

Bilânço veya defter kıymetlerinin bulunmaması halinde değerleri sözü geçen komisyon tarafından doğrudan doğruya takdir edilir.

Bu tesislerin çalıştırılması için kullanılan

Millet Meclisi

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

kındaki mevcudolan çay inhisarı teşekkül tarafından işletilir ve yürütülür.

3788 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen ruhsat teşekkül tarafından verilir. Teşekkül ruhsat sahibi üretici ile bir mukavele akdeder. Teşekkül ancak ruhsat sahibi ve mukaveleli üreticinin çayını satılabılır. 5433 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü görev ve kuruluş Kanununun geçici 2 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Tekel Genel Müdürlüğüne devredilmiş diğer görev ve yetkiler teşekküle geçer.

MADDE 25. — Ziraat Bankası tarafından bahçe sahiplerine ikraz edilen para ve bahçe sahiplerinin gübre borçları bunların teşekküle satacakları aynı tesisin yaş çay mahsulü bedelinden kesilmek suretiyle ödetilir. Bu konuda Ziraat Bankası ve ilgili kuruluşlar ile gerekli koordinasyon yapılır.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 26. — 3788 sayılı Kanunun 10 ve 11 nci, 4423 sayılı Kanunun 4, 7 ve 8 nci maddeleri ile 2 nci maddesinin ikinci fıkrası ve 6 nci maddenin çay ile ilgili hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Çay bölgelerinde Tekel idaresine aidolarak kurulmuş bulunan veya 5433 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi ile aynı idareye intikal etmiş olan bütün çay fabrika ve atelyeleri, işletmeye taallük eden para ve para hükmündeki kıymet ve alacakları, menkul ve gayrimenkul malları ve hak ve menfaatleri, her türlü taahhüt ve borçları ilgili kayıt, defter ve belgelerle birlikte çay işletmeleri mukayyet değerleri üzerinden kurumuna devredilmiştir.

Bu devir işlemleri hiçbir vergi, resim ve harca tabi değildir. Mukayyet değerlerin bulunmaması halinde devrolunan varlıkların değerleri Maliye, Gümrük ve Tekel, Sanayi ve Tarım bakanlıklarından katılacak birer temsilciden kurulu bir kurul tarafından en çok 6 ay içinde tesbit olunur. Gerekliğinde bu sürenin uzatılmasına Tarım Bakanlığının teklifiyle Bakanlar Kurulunca karar verilebilir.

(S. Sayısı : 203)

(Teklif)

sermaye de aynı kuruma devredilir ve devredilen menkul ve gayrimenkul mallarla sermaye tutarları Tekel Genel Müdürlüğü sermayesinden düşürülür.

Devir muamelesi kanunun yürürlüğe girdiği tarihten en geç altı ay içinde tamamlanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğüne aid olup bu kanunla kurulan kuruma devredilecek işlerde ve müesseselerde çalışmakta olan memur ve hizmetlilerden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte hastalık, izin ve sair kanuni sebeplerle vazife başında bulunmayanlardan Çay İşletmeleri Kurumu Teşkilâtına naklen tâyin edilecekler için işe başlama kaydı aranmaz.

Bu kanunla kurulan Çay İşletmeleri Kurumu Teşkilâtında bir vazifeye tâyin edilmeyerek açıkta kalan memurlar hakkında Memurin Kanunu ile ek ve tadillerine ait kanun hükümleri uygulanır.

Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu Teşkilâtında bir vazifeye tâyin edilmeyen daimî hizmetlilerden hizmet süreleri 5 seneye kadar olanlara almakta oldukları ücretin 3 ve 5 seneden fazla hizmeti olanlara da beş aylık ücretleri tutarında bir tazminat verilerek alâkaları kesilir.

Ancak, bu gibilerden emekli durumunda olan veya emeklilik hakkını kazanmış olanlara tazminat verilmez.

Tazminata esas olacak hizmet yıllarının hesabında altı ay veya daha fazla kesirler seneye îblâğ olunur, altı aydan aşağı kesirler nazara alınmaz.

Açıkta kalan memurlarla hizmetlilere ait maaş ve tazminatlar Türkiye Çay İşletmeleri Kurumu tarafından ödenir.

(Çay Geçici Komisyonunun değiştirisi)

GEÇİCİ MADDE 2. — Geçici 1 nci madde ile teşekküle geçen çay fabrika atelye ve işletmelerinde bulunan bütün personel, ücret emeklilik gibi özlük hakları saklı kalmak üzere yeni bir tâyin işlerine lüzum kalmadan teşekküle geçer.

Tekel Genel Müdürlüğü teşkilâtında bulunan diğer personelden teşekküle geçecekler Tekel Genel Müdürlüğü ve teşekkül tarafından müştereken tesbit olunur.

Tesbit olunan bu personel, listeleri teşekkül yönetim kurulunca onanmakla birinci fıkradaki şartlarla teşekküle geçerler.

GEÇİCİ MADDE 3. — Tarım Bakanlığı ve teşekkülün birlikte çalışması suretiyle bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki kayıt dışı çay bahçeleri tesis kredisi verilmemek kaydıyla çay dikim alanına alınır ve üreticilere ruhsat verilir. Bu konudaki çalışmalar bir yıl zarfında bitirilir.

(Teklif)

MADDE 22. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 23. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Çay Geçici Komisyonunun değişikliği)

MADDE 27. — Teklifin 22 nci maddesi Geçici Komisyonumuzca 27 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Teklifin 23 ncü maddesi Geçici Komisyonumuzca 28 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

